

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 23.11.1972, sp. zn. 1 Tz 68/72, ECLI:CZ:NS:1972:1.TZ.68.1972.1

Číslo: 36/1973

Právní věta: I. K rozlišování mezi spolupáchatelstvím podle § 9 odst. 2 Tr. zák. a súbežným páchatelstvom niekoľkých osôb.II. Dopravné značky nemožno považovať za "zariadenie pre hromadnú verejnú dopravu" podľa § 182 odst. 1 písm. a) Tr. zák., prípadne za "podobné všeobecne prospešné zariadenie" podľa § 182 odst. 1 písm. f) Tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 23.11.1972

Spisová značka: 1 Tz 68/72

Číslo rozhodnutí: 36

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Doprava, Poškození a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení

Předpisy: 140/1961 Sb. § 9 odst. 2
§ 202 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 36/1973 sb. rozh.

I. K rozlišování mezi spolupáchatelstvím podle § 9 odst. 2 Tr. zák. a súbežným páchatelstvom niekoľkých osôb.

II. Dopravné značky nemožno považovať za „zariadenie pre hromadnú verejnú dopravu“ podľa § 182 odst. 1 písm. a) Tr. zák., prípadne za „podobné všeobecne prospešné zariadenie“ podľa § 182 odst. 1 písm. f) Tr. zák.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 23. novembra 1972 sp. zn. [1 Tz 68/72.](#))

Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR v neprospech obvineného P. K. a mladistvých J. V. a M. S., zrušil právoplatný rozsudok Okresného súdu Bratislava – vidiek z 30. marca 1972 sp. zn. 2 T 42/72 a tomuto súdu prikázal, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava - vidiek z 30. marca 1972 sp. zn. 2 T 42/72 boli obvinení P. K., mladiství J. V. a M. S. uznaní za vinných ako spolupáchatelia podľa § 9 odst. 2 Tr. zák. z trestného činu výtržníctva podľa § 202 odst. 1 Tr. zák. Za tento trestný čin im boli podľa § 202 odst. 1 Tr. zák. uložené tieto tresty: obvinenému P. K. trest odňatia slobody v trvaní štrnástich mesiacov, výkon ktorého mu bol podľa § 58 odst. 1 písm. a) Tr. zák. a § 59 odst. 1 Tr. zák. podmiennečne odložený na skúšobný čas štyroch rokov, mladistvým J. V. a M. S. za použitia § 79 odst. 1 Tr. zák. každému trest odňatia slobody v trvaní siedmich mesiacov, výkon ktorého im bol podľa § 58 odst. 1 písm. a) a § 82 odst. 1 Tr. zák. podmiennečne odložený na skúšobný čas dvoch rokov. Obvinený P. K. bol okrem toho podľa § 228 odst. 1 Tr. por. zaviazaný, aby poškodenému MNV v Nových Košariskách nahradil škodu v sume 100 Kčs. Mladistvý M. S. bol zaviazaný uhradiť tomu istému poškodenému škodu v sume 1760 Kčs. Poškodená Okresná správa ciest Bratislava - vidiek bola podľa § 229 odst. 1 Tr. por. s uplatneným nárokom na náhradu škody voči obvineným odkázaná na konanie vo veciach občianskoprávných.

Podľa zistenia okresného súdu obvinení spáchali uvedený trestný čin tak, že 28. decembra 1971 vo večerných hodinách v Nových Košariskách po tom, keď sa opili, odtrhli propagačnú skrinku miestneho kina, na ktorej rozbili sklo, čím spôsobili MNV v Nových Košariskách škodu v sume 100 Kčs, ďalej povylamovali 22 okrasných stromkov, čím uvedenému MNV spôsobili škodu v sume 1760 Kčs a konečne na ceste z Nových Košarísk do Rovinky vytrhli 4 dopravné značky a orientačné tabule, čím spôsobili škodu Okresnej správe ciest Bratislava - vidiek v sume 381 Kčs, pričom toto počínanie obvinených vyvolalo u občanov verejné pohoršenie.

Tento rozsudok sa stal právoplatným 20. apríla 1972.

Proti tomuto rozsudku podal generálny prokurátor SSR v lehote určenej v § 272 Tr. por. sťažnosť pre porušenie zákona. Navrhol vysloviť, že napadnutým rozsudkom bol porušený zákon v prospech obvinených. Poukázal pritom na to, že okresný súd opomenul v prípade obvineného P. K. kvalifikovať zistený skutok spočívajúci v odtrhnutí a poškodení propagačnej skrinky miestneho kina aj ako prečin poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/1969 Zb. Pri ukladaní trestu tomuto obvinenému, najmä pri podmiennečnom odložení jeho výkonu nedostatočne prihliadal na skutočnosť, že tento obvinený bol v roku 1966 odsúdený pre úmyselné poškodzovanie majetku v socialistickom vlastníctve a že má sklony k podobným činom, čo potvrdzuje aj správa o povesti obvineného. Pokiaľ ide o mladistvého J. V., súd sa nezaoberal tou skutočnosťou, že tento obvinený tým, že v kritickom čase rad - radom vylamoval mladé okrasné stromky na uliciach Nových Košarísk a takto spôsobil MNV škodu 1760 Kčs, spáchal aj trestný čin poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 136 odst. 1 písm. a) Tr. zák., pretože zo skutku nepochybne vyplýva, že vec z majetku v socialistickom vlastníctve zničil. Napokon pokiaľ ide o mladistvého M. S., súd nebral do úvahy, že keď na škodu Okresnej správy ciest Bratislava - vidiek na ceste z Nových Košarísk do Rovinky vytrhol 3 kusy dopravných značiek a orientačných tabúl (škoda asi 381 Kčs), naplnil tým aj znaky trestného činu poškodzovania a ohrozovania všeobecne prospešného zariadenia podľa § 182 odst. 1 písm. a) Tr. zák.

Nakolko uvedené chyby okresného súdu pri právnom hodnotení zistenej trestnej činnosti obvinených ovplyvnili aj rozhodovanie súdu pri ukladaní trestov, generálny prokurátor SSR navrhol vo svojej sťažnosti pre porušenie zákona zrušiť napadnutý rozsudok u všetkých troch obvinených v celom rozsahu a prikázať okresnému súdu, aby vec znova prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd SSR na základe sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal podľa § 267 odst. 1 Tr. por. všetky výroky napadnutého rozsudku, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon bol porušený.

Podľa § 2 odst. 5 Tr. por. súdy majú postupovať tak, aby sa zistil skutočný stav veci a pri svojom

rozhodovaní majú z neho vychádzať. S rovnakou starostlivosťou majú objasňovať okolnosti svedčiace proti obvinenému i okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech a majú vykonávať dôkazy v oboch smeroch bez vyčkávania na návrhy strán. Ide pritom o okolnosti významné nielen z hľadiska právnej kvalifikácie skutkov tvoriacich predmet obžaloby, ale aj o okolnosti významné pre uloženie spravodlivého trestu. Ustanovením § 2 odst. 6 Tr. por. sa stanoví povinnosť súdov hodnotiť dôkazy podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne.

Okresný súd nepostupoval dôsledne podľa týchto zákonných ustanovení.

Predovšetkým konštatovanie súdu vo výroku napadnutého rozsudku, že obvinení odtrhli propagačnú skrinku miestneho kina, povylamovali 22 okrasných stromkov a vytrhli 3 dopravné značky v tom zmysle, že konali pri tom spoločne, nie je v súlade s vykonanými dôkazmi.

Z vykonaných dôkazov (v súlade so zistením okresného súdu uvedeným v odôvodnení rozsudku) totiž vysvitá, že po odchode z hostinca v Nových Košariskách, kde sa všetci traja obvinení opili, cestou domov do Rovinky najprv obvinený P. K. odtrhol a rozbil propagačnú skrinku kina v Nových Košariskách, potom mladistvý M. S. rad-radom vylámaval 22 okrasných stromkov na uliciach obce Nové Košariská a nakoniec pri východe z Nových Košarísk mladistvý J. V. vyvrátil 3 stĺpky s dopravnými značkami. Teda každý z troch obvinených na rôznych miestach a v inom čase a každý osobitne odtrhol a rozbil skrinku, vylámaval stromky a vyvrátil stĺpiky. To vyplýva celkom jednoznačne z výpovedí všetkých troch obvinených urobených v prípravnom konaní a pred okresným súdom. Ide o jediné priame dôkazy o týchto skutočnostiach. Ďalšie dôkazy, a to svedectvá Š. M. a Š. M., ako aj zápisnica o ohliadke miesta činu z 29. decembra 1971, preukazujú len následky činov obvinených. Ani jeden z obvinených nepotvrdzoval, že by sa boli dohodli, že jeden z nich bude rozbíjať skrinku, druhý vylamovať stromky a tretí vyvracať stĺpiky. Naopak, všetci obvinení vyvracali existenciu akejkoľvek dohody alebo súčinnosti a udali, že každý z nich konal z vlastného rozhodnutia a iniciatívy, samostatne a pod vplyvom podnapilosti.

Z uvedeného vyplýva, že okresný súd porušil zákon v ustanovení § 9 odst. 2 Tr. zák., keď vyslovil, že sa obvinení dopustili trestného činu výtržníctva podľa § 202 odst. 1 Tr. zák. ako spolupáchatelia.

Spolupáchateľom trestného činu podľa § 9 odst. 2 Tr. zák. je ten, kto spoločne s iným spácha trestný čin. Spolupáchateľstvo teda predpokladá a) spáchanie trestného činu spoločným konaním a b) úmysel k tomu smerujúci (§ 3 odst. 3 Tr. zák.). O spoločné konanie ide vtedy, ak každý zo spolupáchateľov uskutoční svojím konaním všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu alebo keď každý zo spolupáchateľov svojím konaním uskutočnil len niektorý zo znakov skutkovej podstaty trestného činu, ktorá je potom naplnená len súhrnom týchto konaní, alebo aj vtedy, keď konanie každého zo spolupáchateľov je aspoň článkom reťaze, pričom jednotlivé činnosti – články reťaze smerujú k priamemu vykonaniu trestného činu a len vo svojom celku tvoria jeho skutkovú podstatu a pôsobia súčasne. Úmysel pri spolupáchateľstve musí smerovať k spáchaniu trestného činu spoločným konaním. Tým sa odlišuje spolupáchateľstvo od súbežného páchatelstva niekoľkých osôb.

V danom prípade obvinení konali ako súbežní páchatelia. V ich konaniach niet z hľadiska trestného činu výtržníctva podľa § 202 odst. 1 Tr. zák. znakov spolupáchateľstva podľa § 9 odst. 2 Tr. zák. ani po objektívnej stránke (spoločné konanie) a ani po subjektívnej stránke (úmysel spoločne konať). Každý z obvinených konal samostatne na inom mieste a v inom časovom úseku. Nebola medzi nimi nijaká dohoda, a to ani konkludentná o budúcom spoločnom konaní; každý z nich konal z vlastného rozhodnutia bez úmyslu spoločne konať a spoločne ani nekonali.

V platnom trestnom práve platí zásada, že každý skutok sa má spravidla posudzovať podľa všetkých zákonných ustanovení, ktorého znaky má, pokiaľ je to potrebné, aby bola náležite vystihnutá jeho

povaha a nebezpečnosť činu pre spoločnosť. V tejto súvislosti sa hovorí o jednočinnom súbehu trestných činov. Výnimku tvoria prípady tzv. faktickej konzumpcie, t. j. ak porušenie alebo ohrozenie záujmov chránených jedným ustanovením Trestného zákona je v konkrétnom prípade bezvýznamným prostriedkom alebo podradným vedľajším produktom hlavnej závažnejšej trestnej činnosti postihnutej druhým ustanovením Trestného zákona. Výnimku ďalej tvoria prípady, keď skutkové podstaty, líšiace sa šírkou svojho rozsahu, sú v pomere špeciality alebo subsidiarity. V týchto prípadoch je jednočinný súbeh vylúčený.

Z procesnoprávneho hľadiska platí pritom zásada, že pri právnom posudzovaní skutku, ktorý je predmetom obžaloby, súd nie je viazaný právnym posúdením skutku v obžalobe (§ 220 odst. 4 Tr. por.). Je však povinný zachovať postup podľa § 225 odst. 2 Tr. por., ak prichádza do úvahy vyslovenie viny páchatela z trestného činu podľa prísnejšieho ustanovenia Trestného zákona než podľa ktorého posudzovala skutok obžaloba.

So zreteľom na to bolo v danom prípade povinnosťou okresného súdu uvažovať nielen o právnom posúdení skutkov ako trestných činov podľa § 202 odst. 1 Tr. zák., ale aj ako trestného činu poškodzovania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 136 odst. 1 písm. a) Tr. zák., prípadne prečinu proti majetku v socialistickom a osobnom vlastníctve podľa § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/1969 Zb., lebo obvinení každý osobitne úmyselne ničili a poškodzovali veci, ktoré sú v socialistickom vlastníctve, a tým na takom majetku úmyselne spôsobili škodu. Aj z hľadiska tohto trestného činu i prečinu platí v danom prípade vyššie uvedený právny názor o súbežnom páchatelstve.

Keď teda okresný súd činy obvinených P. K. a mladistvého J. V. právne nekvalifikoval aj ako prečiny podľa § 3 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/1969 Zb. a čin mladistvého M. S. aj ako trestný čin podľa § 136 odst. 1 písm. a) Tr. zák., porušil zákon aj v týchto ustanoveniach.

Najvyšší súd SSR nesúhlasí so stanoviskom uvedeným v sťažnosti pre porušenie zákona, že čin mladistvého J. V. treba posudzovať aj ako trestný čin poškodzovania a ohrozovania prevádzky všeobecne prospešného zariadenia podľa § 182 odst. 1 písm. a) Tr. zák. Tohto trestného činu sa totiž dopustí ten, kto úmyselne ohrozí prevádzku verejného telekomunikačného zariadenia, pošty alebo zariadenia pre hromadnú verejnú dopravu. Orientačnú tabuľu o mene obce a dopravné značky o prípustnosti rýchlosti jazdy nemožno považovať za zariadenie pre hromadnú verejnú dopravu podľa § 182 odst. 1 písm. a) Tr. zák., resp. za „podobné všeobecne prospešné zariadenie“ podľa § 182 odst. 1 písm. f) Tr. zák. Poškodzovanie dopravných značiek sa posudzuje len ako priestupok podľa § 10 písm. c) zákona č. 60/1961 Zb., ktorý je v danom prípade konzumovaný v trestnom čine podľa § 202 odst. 1 Tr. zák., prípadne v prečine podľa § 3 odst. 1 písm. d) zák. č. 150/1969 Zb. o prečinoch. Pravda, pokiaľ by bol poškodením dopravnej značky spôsobený trestnoprávne relevantný následok (napr. ublíženie na zdraví, vznik všeobecného ohrozenia, poškodenie majetku v socialistickom vlastníctve a pod.), mohol by byť takýto čin posúdený ako príslušný trestný čin, prípadne prečin.